

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Doğum Şekli Tercihleri ve Etkileyen Faktörler

Mode of Birth Preferences of Vocational School of Health Services Students and Affecting Factors

IV. Uluslararası Van Bilimsel Araştırmalar Kongresi'nde özet bildiri olarak sunulmuştur (Van, 22.03.2025).

Hatice TETİK METİN^{1*}, Ali GÜZEL²

^{1*}Bitlis Eren Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Bitlis, Türkiye

²Bitlis Eren Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Bitlis, Türkiye

Özet

Bu araştırma, Bitlis Eren Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören kadın öğrencilerin doğum şekli tercihlerini ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla Aralık 2024- Ocak 2025 tarihleri arasında yapılmıştır. Çalışma tanımlayıcı ve kesitsel tipte olup, örneklemini 400 kadın öğrenci oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında, Sosyo-demografik özellikleri içeren “Öğrenci tanımlama formu”, “Doğum şekillerine yönelik görüşlerini, tercihlerini ve etkileyebilecek faktörleri” belirlemeye yönelik anket formu kullanılmıştır. Öğrencilerin gelecekteki doğum şekli tercihi %64,25 normal doğum, %11,75 sezaryenle gerçekleşen doğum şeklinde iken %24’ü bu konuda kararsız olduğunu ifade etti. Öğrencilerin medeni durumu, anne eğitim düzeyi, gelecekte düşünülen çocuk sayısı, doğuma yönelik bilgi/eğitim alma, isteğe bağlı sezaryen yapmayı isteme, öğrencilerin gördükleri doğum şekli, sosyal medyadan normal doğum videoları izleme, sosyal medyadan sezaryenle gerçekleşen doğum videoları izleme ve annesinin kendisini doğurma şekli ile gelecekteki doğum şekli tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptandı ($p<0,05$). Öğrencilere göre kadınların normal doğumu tercih etmelerini etkileyen en önemli faktörün anne ve bebek için sağlıklı olduğunu (%25,1) düşünmeleridir. Sezaryenle gerçekleşen doğumu tercih etmelerini etkileyen en önemli faktör ise normal doğuma göre daha kolay olması/normal doğum ağrısından korkma (%41,6) şeklindeydi. Öğrencilerin yarısından fazlasının gelecekte tercih edeceği doğum şeklinin normal doğum olduğu (%64,25) belirlenmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin gelecekteki doğum şekli tercihlerinin, doğum şekilleri konusunda bilgi/eğitim alma, sosyal medyada gördükleri doğum şekilleri, anne doğum şekli, anne eğitim düzeyi, medeni durumları, istedikleri çocuk sayısı gibi faktörlerden etkilendiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci; sağlık hizmetleri, doğum şekli tercihi, etkileyen faktörler, normal doğum, sezaryen doğum

Abstract

This study was conducted between December 2024 and January 2025 to determine the birth mode preferences of female students studying at Bitlis Eren University Vocational School of Health Services and the factors affecting them. The study was descriptive and cross-sectional type and the sample consisted of 400 female students. In the collection of data, ‘Student identification form’ including socio-demographic characteristics and a questionnaire form for determining ‘opinions, preferences and factors that may affect the mode of birth’ were used. While 64.25% of the students preferred normal delivery and 11.75% preferred caesarean section, 24% of them stated that they were undecided about this issue. There was a statistically significant difference ($p<0.05$) between the marital status of the students, mother's education level, the number of children planned in the future, receiving information/education about childbirth, requesting an elective caesarean section, the type of birth seen by the students, watching normal birth videos on social media, watching caesarean section videos on social media, and the way their mother gave birth to them and their future birth type preferences. According to the students, the most important factor affecting women's preference for normal birth is that they think it is healthy for mother and baby (25.1%). The most important factor affecting their preference for caesarean section was that it was easier than normal birth / fear of normal birth pain (41.6%). It was determined that more than half of the students would prefer normal birth in the future (64.25%). As a result, it was determined that the future birth mode preferences of the students were affected by factors such as receiving information/education about birth modes, the birth modes they saw on social media, mother's birth mode, mother's education level, marital status, and the number of children they wanted.

Key Words: Student; health services, mode of delivery preference, influencing factors, vaginal delivery, caesarean section

Atıf için (how to cite): Metin, H. T., & Güzel, A. (2025). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin doğum şekli tercihleri ve etkileyen faktörler. *Nuh'un Gemisi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 26–37.

Gönderi Tarihi: 27.05.2025, Kabul Tarihi: 23.07.2025, Yayın Tarihi: 31.08.2025

1. Giriş

Gebelik ve doğum, kadınların hayatında hem olumlu hem de olumsuz duygularla ilişkilendirilebilen önemli olaylardır (Webb ve ark., 2021). Doğum, birçok kadın için anneliğe geçiş sürecinin önemli bir parçası olarak kabul edilmektedir. Bu süreç, kadınların öz benlik algısını, fiziksel deneyimlerini ve psikolojik iyi oluşunu çeşitli şekillerde etkileyebilmektedir (Bai ve ark., 2019; O'Brien ve ark., 2018; Webb ve ark., 2021).

Normal doğum doğal ve fizyolojik bir süreçtir Normal doğum, anneliğe geçiş sürecinde bazı kadınlarda güçlenme ve öz-yeterlik duygusunu destekleyebilir (Olza ve ark., 2018). Ancak, bazı durumlarda, anne ve bebeğin sağlığını korumak için sezaryenle gerçekleşen doğum gerekebilir. Tıbbi olarak gerekli olduğunda, sezaryenle gerçekleşen doğum anne ve yenidoğan ölümlerini etkili bir şekilde önleyebilir. (WHO, 2015). Gerekli durumlarda (fetal distres, preeklampsi, plasenta previa, makrozomi gibi), sezaryenle gerçekleşen doğum tercih edilmediği takdirde maternal ve perinatal mortalite ve morbiditenin artmasına neden olabilir. Sezaryenle gerçekleşen doğum gereğinden fazla kullanıldığı takdirde ise insan gücü ve maddi kaynakların israfına yol açabilir. Bu nedenle, sezaryenle gerçekleşen doğum kullanımının optimize edilmesi küresel bir endişe kaynağıdır ve toplum sağlığı açısından bir sorundur (Betran ve ark., 2021).

Dünya sağlık örgüt'ü, 1985 yılından bu yana, sezaryenle gerçekleşen doğum oranlarında hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde anlamlı bir artış gözlemlenmektedir (WHO, 2015). Günümüzde, dünya çapında sezaryen ile doğum oranının %21 olduğu ve bu oranın 2030 yılında %28,5'e çıkacağı (%7,1-%63,4) tahmin edilmektedir. Dünya çapında sezaryen ile doğum oranı gelişmiş ülkelerde daha yüksektir fakat 2030 yılına gelindiğinde düşük ve orta gelirli ülkelerde daha fazla artış olacağı düşünülmektedir (Betran ve ark., 2021). Canlı doğumlar içerisinde sezaryenle gerçekleşen doğum oranlarının uluslararası karşılaştırması yapıldığında, Türkiye yaklaşık %61,5'lik oranıyla dünya genelinde en yüksek sezaryenle gerçekleşen doğum oranına sahip ülkeler arasında ilk sırada yer almaktadır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2025).

Sezaryenle gerçekleşen doğum oranlarındaki artış, anne adayları ve ailelerinin tercihleri, sağlık çalışanlarının görüş ve inançları, sağlık hizmeti organizasyonu ve finansman yapıları dahil olmak üzere birçok faktörden etkilenmektedir (Opiyo ve ark., 2020). Yapılan bir sistematik derlemede (Jenabi ve ark., 2020) anne adaylarının; doğum ağrısı korkusu, fetüsün yaralanması/ölümü kaygısı, doğum korkusu, mesane kontrolü kaybı, pelvik taban ve normal travma, hekimin önerisi, doğum zamanını belirleme isteği, daha önce yaşanmış olumsuz doğum deneyimi gibi nedenlerden dolayı sezaryenle gerçekleşen doğumu tercih ettiklerini göstermektedir. Diğer nedenler arasında ise, daha önce infertilite yaşama, jinekolojik muayene kaygısı, kontrol kaybı kaygısı, uzun doğum sürecinden kaçınma, sağlık personelinin destek alamama kaygısı, dışkı yapma korkusu, duygusal yönler, doğumda bebeğin vücut ağırlığı ve doğum öncesi normal olmayan (Normal olmayan Biyofizik profil, nonstres testi (NST) ve kontraksiyon stres testi (CST) gibi) muayene bulguları gibi nedenlerle elektif sezaryenle gerçekleşen doğum u tercih ettikleri belirtilmektedir. Demografik nedenler ise; ileri anne yaşı, doğum sayısı, meslek, eğitim düzeyi, anne obezitesi, aile durumu (evli veya bekar), azalan dindarlık düzeyi, hane geliri, yaşayan çocuk sayısı ve evlilik yaşı yer almaktadır (Jenabi ve ark., 2020). Brezilya'da yapılan nitel bir çalışmada, kadınların çoğunun doğumdan sonra daha hızlı iyileşme nedeniyle normal doğumu tercih ettiği ve bazı kadınların sezaryeni tercih etme nedeninin doğum sırasında ağrı olmaması olduğu belirtilmiştir (Kasai ve ark., 2010). Coates ve ark., (2020) yaptıkları sistematik çalışmada kadınların çoğunluğunun normal doğumu tercih ettiğini belirtmişlerdir. Yazarlar, kadınların doğum şekline karar verirken öne çıkan ana faktörleri; güvenlik algısı, ağrı korkusu, önceki doğum deneyimi, sağlık personelinin doğum şekli tercihine yönelik yönlendirmeleri (teşvik edici veya caydırıcı etkiler), sosyal ve kültürel etkiler, bilgiye erişim ve eğitim düzeyleri şeklinde sıralamıştır (Coates ve ark., 2020).

Türkiye'deki gebe kadınların doğum şekli tercihleri ve bu tercihleri etkileyen faktörler incelendiğinde, normal doğumun tercih edilme nedenlerinin başında anne-bebek sağlığı, erken iyileşme/hastaneden erken taburcu olma isteği gelmektedir. Sezaryenle gerçekleşen doğumun tercih edilme nedenlerinin çoğunlukla ilk sezaryen, tıbbi endikasyon, ağrı korkusu ve diğer nedenler (doğum sırasında ağrı olmaması, uzun doğumdan kaçınma, doğum tarihini belirleme vb.) olduğu görülmüştür (Sönmez ve Sivaslıoğlu, 2019; Kadioğlu ve Şahin, 2019; Tetik Metin ve ark., 2020; Horasanlı ve Demirbaş, 2020; Öcal ve ark., 2022; Ünal Toprak ve Turan, 2023).

Gelecekte sezaryenle gerçekleşen doğum oranlarının azaltılabilmesi için kadınları olumsuz yönde etkileyen ve sezaryene yönlendiren faktörlerin belirlenmesi önemlidir. Bu çalışmanın amacı, geleceğin sağlık çalışanı olarak sahada görev yapacak ve geleceğin anne adayı olan katılımcıların doğum şekli tercihlerini ve etkileyen faktörleri incelemektir. Bu açıdan normal doğumun yaygınlaşması ve tıbbi gereklilik dışındaki sezaryen oranlarının azaltılmasına yönelik çalışmalara katkı sunması amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Tipi, Evren ve Örneklemi

Çalışma tanımlayıcı ve kesitsel tiptedir. Araştırma evrenini, Bitlis Eren Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek yüksekokulunda öğrenim gören 460 kadın öğrenci oluşturmuştur. Evreni bilinen örneklem hesaplama yöntemi kullanılarak %95 güven düzeyi ve %5 hata payı ile örneklem hesaplandığında yaklaşık 210 kadın öğrenciye ulaşılması gerektiği görülmüştür. Çalışma, gönüllü olarak katılmak isteyen 400 kadın öğrenci ile tamamlanmıştır. Çalışma Aralık 2024-Ocak 2025 tarihlerinde tamamlanmıştır.

2.2. Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Yöntemi

Verilerin toplanmasında, araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda (Aksu ve Özsoy, 2015; Kaymak, 2017; Tektaş ve ark., 2018; Kadioğlu ve Şahin, 2019; Horasanlı ve Demirbaş, 2020) hazırlanan ve sosyo-demografik özellikleri içeren “Öğrenci tanılama formu”, “Doğum şekillerine yönelik görüşlerini, tercihlerini ve etkileyebilecek faktörleri” belirlemeye yönelik anket formu kullanılmıştır. Sosyo-demografik veri anketi; öğrencilerin tanıtıcı bilgilerini içeren 11 sorudan, doğum şekillerine yönelik görüşlerini, tercihlerini ve etkileyebilecek faktörler içeren 19 sorudan oluşmaktadır. Toplamda 30 soru içermektedir. Katılımcılar Google Forms aracılığıyla hazırlanmış olan ankete başlarken katılımcı olmayı kabul ettiklerini beyan ederek ilgili anket sorularını tamamlamışlardır. Veri toplama aşamasında Helsinki Bildirgesi’nde yer alan kurallara uygun olarak davranılmıştır.

2.3. Dahil Edilme Kriterleri

18 yaş ve üzeri olmak,

Sağlık sorunu olmamak, kadın öğrenci olmak,

Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda okuyor olmak,

Araştırmaya katılmayı kabul etmek.

2.4. Dışlanma Kriterleri

Veri toplama formlarını eksik veya hatalı dolduranlar,

Araştırmanın herhangi bir aşamasında gönüllü katılımını sonlandırmak isteyenler.

2.5. Araştırmanın Etik Yönü

Çalışma için Bitlis Eren Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan 2024/8 ve karar No: 5 karar numarasıyla etik kurul izni alındı (04.12.2024-E.6610). Ayrıca araştırmanın yapıldığı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü’nden yazılı izin alınmıştır.

2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma Doğu Anadolu bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören kadın öğrencilerle yapılmıştır. Araştırma sonuçları, araştırmanın örneklemini temsil eden Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulundaki kadın öğrencilerle sınırlı olup araştırmanın sonuçları genellenemez.

2.7. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Çalışmada istatistiksel analizler için IBM SPSS Statistics 20 (IBM SPSS, Türkiye) programı kullanılmıştır. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotların yanı sıra niteliksel verilerin değerlendirilmesinde Ki-Kare testi kullanıldı. Anlamlılık $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

3. Bulgular

Öğrencilerin yaş ortalaması $20,98 \pm 4,05$ ve %62,8’i birinci sınıf öğrencisi olup %26,3’ü yaşlı bakım bölümünde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %93,3’ünün bekar, %42,5’inin sosyal güvencesi SGK, %68,8’i çekirdek aile ve %52,8’inin müstakil evde oturduğu belirlendi. Öğrencilerin %72’sinin gelir ve gideri eşit, %40,5’inin en uzun yaşadığı yer il merkezi, %46,5’inin annesi ilköğretim mezunu ve %57’sinin babası ilköğretim mezunudur (Tablo 1).

Tablo 1. Üniversite öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı (n=400)

Yaş ortalaması	20,98 ±4,05	
Değişkenler	Sayı	%
Bölüm		
Yaşlı bakımı	105	26,25
İlk ve acil yardım	92	23,0
Tıbbi lab.	52	13,0
Çocuk gelişimi	71	17,75
Diğer (anestezi, engelli bakım, patoloji lab., optisyenlik)	80	20,0
Sınıf		
1. sınıf	251	62,75
2. sınıf	149	37,25
Medeni durum		
Bekar	373	93,25
Evli	27	6,75
Sosyal güvence		
Yok	152	38,0
SGK	170	42,5
Bağ-kur	16	4,0
Yeşil Kart	59	14,75
Özel	3	0,75
Aile tipi		
Çekirdek	275	68,75
Geniş	115	28,75
Diğer (parçalanmış/boşanmış)	10	2,5
Oturduğunuz ev tipi		
Gecekondu	12	3,0
Apartman	177	44,25
Müstakil	211	52,75
Gelir		
Gelir giderden az	96	24,0
Gelir gidere eşit	288	72,0
Gelir giderden fazla	16	4,0
En uzun yaşadığınız yer		
İl	162	40,5
İlçe	135	33,75
Köy/Kasaba	103	25,75
Anne eğitim düzeyi		
Okur-yazar değil	169	42,25
İlköğretim	186	46,5
Lise	39	9,75
Yükseköğretim	6	1,5
Baba eğitim düzeyi		
Okur-yazar değil	26	6,5
İlköğretim	228	57,0
Lise	116	29,0
Yükseköğretim	6	1,5

Öğrencilerin gelecekteki doğum şekli tercihinin %64,2 normal doğum, %11,8 sezaryenle gerçekleşen doğum ve %24 kararsız şeklinde olduğu görülmüştür. Öğrencilerin sosyo-demografik verilerine göre gelecekteki doğum şekli tercihleri üzerine etkisi değerlendirildiğinde öğrencilerin medeni durumu ile gelecekteki doğum şekli tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır (p: 0,000, p<0,05). Bekar olan öğrencilerin gelecekte planladıkları doğum şeklinin %61'inin normal doğum, %37'sinin sezaryenle gerçekleşen doğum ve %23'ünün kararsız olduğu saptanmıştır (Tablo 2).

Anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin gelecekteki doğum şekli tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır (p: 0,002, p<0,05). Buna göre annesi ilköğretim mezunu olan öğrencilerin %31,5'inin doğum şekli tercihinin normal doğum olduğu, annesi okur-yazar olmayan öğrencilerin %4,8'inin doğum şekli tercihinin sezaryen olduğu ve annesi okur-yazar olmayanların %11,8'inin gelecekteki doğum şekli tercihinde kararsız olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2).

Gelecekte kaç çocuk istiyorsunuz sorusu ile gelecekteki doğum şekli tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır (p: 0,040, p<0,05). Gelecekte iki çocuk isteyenlerin doğum şekli tercihinin %39'unun normal doğum tercih edeceği, yine iki çocuk isteyenlerin %5,2'sinin sezaryenle gerçekleşen doğumu tercih edeceği ve iki çocuk isteyenlerin %13'ünün gelecekteki doğum şeklinde kararsız olduğu saptandı (Tablo 2).

Öğrencilerin sosyo-demografik verilerinden gelecekteki doğum şekli tercihlerine; bölümlerinin, sınıflarının, sosyal güvencelerinin, aile tipinin, oturdukları ev tipinin, gelirlerinin, en uzun yaşadıkları yerin ve baba eğitim düzeyinin etkili olmadığı belirlenmiştir (p>0,05) (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre gelecekte planladıkları doğum şekli tercihlerinin değerlendirilmesi

Gelecekte planlanan doğum şekli				
	Normal doğum	Sezaryenle gerçekleşen doğum	Emin değilim	
	Sayı (%)	Sayı (%)	Sayı (%)	χ^2 ; P
Bölüm				
Yaşlı bakımı	62 (15,5)	12 (3,0)	31 (7,8)	
İlk acil yardım	66 (16,5)	10 (2,5)	16 (4,0)	9,465;
Tıbbi lab.	32 (8,0)	4 (1,0)	16 (4,0)	0,305
Çocuk gelişimi	47 (11,8)	12 (3,0)	12 (3,0)	
Diğer	50 (12,5)	9 (2,2)	21 (5,2)	
Toplam	257 (64,2)	47 (11,8)	96 (24,0)	
Sınıf				
1.sınıf	158 (39,5)	33 (8,2)	60 (15,0)	1,300;
2.sınıf	99 (24,8)	14 (3,5)	36 (9,0)	0,522
Medeni durum				
Bekar	244 (61,0)	37 (9,2)	92 (23,0)	17,943;
Evli	13 (3,2)	10 (2,5)	4 (1,0)	0,001*
Sosyal güvence				
Yok	99 (24,8)	13 (3,2)	40 (10,0)	
Sgk	103 (25,8)	23 (5,8)	44 (11,0)	7,652;
Bağ-kur	11 (2,8)	3 (0,8)	2 (0,5)	0,468
Yeşil Kart	41 (10,2)	8 (2,0)	10 (2,5)	
Özel	3 (0,8)	0 (0,0)	0 (0,0)	
Aile tipi				
Çekirdek	173 (43,2)	38 (9,5)	64 (16,0)	6,105;
Geniş	75 (18,8)	9 (2,2)	31 (7,8)	0,191
Diğer (parçalanmış/boşanmış)	9 (2,2)	0 (0,0)	1 (0,2)	
Oturduğunuz ev tipi				
Gecekondu	9 (2,2)	0 (0,0)	3 (0,8)	7,518;
Apartman	109 (27,2)	29 (7,2)	39 (9,8)	0,111
Müstakil	139 (34,8)	18 (4,5)	54 (13,5)	
Gelir				
Gelir giderden az	62 (15,5)	5 (1,2)	29 (7,2)	7,677;

Gelir gidere eşit	184 (46,0)	39 (9,8)	65 (16,2)	0,104
Gelir giderden fazla	11 (2,8)	3 (0,8)	2 (0,5)	
En uzun yaşadığınız yer				
İl	111 (27,8)	14 (3,5)	37 (9,2)	4,973;
İlçe	81 (20,2)	22 (5,5)	32 (8,0)	0,290
Köy/kasaba	65 (16,2)	11 (2,8)	27 (6,8)	
Anne eğitim düzeyi				
Okur-yazar değil	103 (25,8)	19 (4,8)	47 (11,8)	
İlköğretim	126 (31,5)	18 (4,5)	42 (10,5)	21,337;
Lise	26 (6,5)	6 (1,5)	7 (1,8)	0,002*
Yükseköğretim	2 (0,5)	4 (1,0)	0 (0,0)	
Baba eğitim düzeyi				
Okuryazar değil	16 (4,0)	5 (1,2)	5 (1,2)	
İlköğretim	145 (36,2)	26 (6,5)	57 (14,2)	3,549;
Lise	76 (19,0)	11 (2,8)	29 (7,2)	0,737
Yükseköğretim	20 (5,0)	5 (1,2)	5 (1,2)	
Kaç çocuk istiyorsunuz?				
1	39 (9,8)	11 (2,8)	28 (7,0)	
2	156 (39,0)	21 (5,2)	52 (13,0)	
3	43 (10,8)	11 (2,8)	11 (2,8)	16,187;
4	13 (3,2)	2 (0,5)	1 (0,2)	0,040*
5 ve üzeri	6 (1,5)	2 (0,5)	4 (1,0)	

χ^2 : Ki-kare , *p<0,05

Öğrencilerin diğer özelliklerine göre gelecekteki doğum şekli tercihlerini etkileyen faktörler değerlendirildiğinde; doğuma yönelik bilgi/egitim alma ile gelecekteki doğum şekli tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır (p:0,002, p<0,05). Doğuma yönelik bilgi/egitim alan öğrencilerin %44,5'inin gelecekte normal doğum, %8,8'inin sezaryenle gerçekleşen doğumu yapmak istediği ve %12,2'sinin kararsız olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3).

İsteğe bağlı sezaryen yapılmalı düşüncesi ile gelecekteki doğum şekli tercihi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır (p:0,000, p<0,05). İsteğe göre sezaryen yapılmamalı diyenlerin %38'inin gelecekteki doğum şekli tercihi normal doğum, isteğe bağlı sezaryen yapılmalı diyenlerin ise %26,2'sinin gelecekteki doğum şekli tercihinin normal doğum olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Öğrencilerin gördükleri doğum şekli ile gelecekteki doğum şekli tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır (p:0,000, p<0,05). Buna göre hiçbir doğum deneyimine tanıklık etmeyen öğrencilerin %33,5'inin, normal doğum görenlerin %22,5'inin ve sezaryenle gerçekleşen doğumu görenlerin %8,2'sinin gelecekteki doğum şekli tercihinin normal doğum olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Sosyal medyadan normal doğum videoları izleme ile gelecekteki doğum şekli tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır (p:0,009, p<0,05). Sosyal medyadan normal doğum videoları izleyenlerin %25,2'sinin gelecekteki doğum şekli tercihinin normal doğum olduğu, %4'ünün sezaryen olduğu, %5,2'sinin kararsız olduğu, ayrıca izlemeyenlerin %39'unun gelecekteki doğum şekli tercihinin normal doğum olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Sosyal medyadan sezaryenle gerçekleşen doğum videoları izleme ile gelecekteki doğum şekli tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır (p:0,008, p<0,05). Sosyal medyadan sezaryenle gerçekleşen doğum videoları izleyenlerin %25,5'inin gelecekteki doğum şekli tercihinin normal doğum olduğu, %6'sının sezaryen olduğu, %6,2'sinin kararsız olduğu, ayrıca izlemeyenlerin %38,8'inin gelecekteki doğum şekli tercihinin normal doğum olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Katılımcıların annelerinin doğum şekli ile gelecekteki doğum şekli tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır (p:0,002, p<0,05). Buna göre annesi tarafından normal doğum ile dünyaya gelen öğrencilerin %60,5'inin gelecekteki doğum şekli tercihinin normal doğum olduğu, %9,2'sinin sezaryenle gerçekleşen doğumu tercih edeceği ve %21'inin kararsız olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin diğer özelliklerine göre gelecekte planladıkları doğum şekli tercihlerinin değerlendirilmesi

	Gelecekte planlanan doğum şekli			χ^2 ; P
	Normal doğum	Sezaryenle gerçekleşen doğum	Emin değilim	
	Sayı (%)	Sayı (%)	Sayı (%)	
Doğuma yönelik bilgi/egitim alma				
Evet	178 (44,5)	35 (8,8)	49 (12,2)	12,162; 0,002*
Hayır	79 (19,8)	12 (3,0)	47 (11,8)	
Doğumla ilgili bilgi aldığınız kaynak				
Okul/üniversite	84 (21,0)	13 (3,2)	24 (6,0)	4,766; 0,312
İnternet/medya	79 (19,8)	15 (3,8)	25 (6,2)	
Aile/arkadaş	94 (23,5)	19 (4,8)	47 (11,8)	
Sizce isteğe bağlı olarak sezaryen				
Yapılmalı	105 (26,2)	34 (8,5)	51 (12,8)	19,708; 0,001*
Yapılmamalı	152 (38,0)	13 (3,2)	43 (10,8)	
Gördüğünüz doğum şekli				
Normal doğum	90 (22,5)	5 (1,2)	8 (2,0)	50,480; 0,001*
Sezaryen	33 (8,2)	18 (4,5)	12 (3,0)	
Hiçbiri	134 (33,5)	24 (6,0)	76 (19,0)	
Çevrenizdeki kişilerin doğum tercihinden etkilenme				
Evet	93 (23,2)	21 (5,2)	47 (11,8)	5,175; 0,075
Hayır	164 (41,0)	26 (6,5)	49 (12,2)	
Normal doğum yapan birinin doğum öncesi yanında bulunma				
Evet	133 (33,2)	20 (5,0)	39 (9,8)	4,099; 0,129
Hayır	124 (31,0)	27 (6,8)	57 (14,2)	
Sezaryenle gerçekleşen doğum yapan birinin doğum öncesi yanında bulunma				
Evet	119 (29,8)	24 (6,0)	42 (10,5)	0,680; 0,712
Hayır	138 (34,5)	23 (5,8)	54 (13,5)	
Hangi doğum şekli bedenin bozulmasına neden olur?				
Normal	26 (6,5)	10 (2,5)	14 (3,5)	5,026; 0,081
Sezaryen	231 (57,8)	37 (9,2)	82 (20,5)	
Hangi doğum şeklinde toparlanma süreci uzundur?				
Normal	20 (5,0)	5 (1,2)	10 (2,5)	0,845; 0,655
Sezaryen	237 (59,2)	42 (10,5)	86 (21,5)	
Sosyal medyadan normal doğum videoları izleme				
Evet	101 (25,2)	16 (4,0)	21 (5,2)	9,396; 0,009*
Hayır	156 (39,0)	31 (7,8)	75 (18,8)	
Sosyal medyadan sezaryenle gerçekleşen doğum videoları izleme				
Evet	102 (25,5)	24 (6,0)	25 (6,2)	9,557; 0,008*
Hayır	155 (38,8)	23 (5,8)	71 (17,8)	
Medyada yer alan doğum sahnelerinin gerçeği yansıttığını düşünüyor musunuz?				
Evet	109 (27,2)	16 (4,0)	36 (9,0)	1,555; 0,460
Hayır	148 (37,0)	31 (7,8)	60 (15,0)	

Medyada yer alan doğum sahneleri doğum şekline yönelik tutumunuzu nasıl etkiliyor?

Oldukça olumsuz	49 (12,2)	16 (4,0)	33 (8,2)	12,285;
Olumlu	27 (6,8)	5 (1,2)	6 (1,5)	0,015
Etkilemiyor	181 (45,2)	26 (6,5)	57 (14,2)	

Anneniz sizi hangi doğum şekli ile doğurmuş?

Normal doğum	242 (60,5)	37 (9,2)	84 (21,0)	12,873;
Sezaryen	15 (3,8)	10 (2,5)	12 (3,0)	0,002*

χ^2 : Ki-kare , * $p < 0,05$

Öğrencilere göre kadınların normal doğumu tercih etmelerini etkileyen en önemli faktör 310 yanıt (%25,1) ile anne ve bebek için sağlıklı olduğunu düşünmeleridir. Sezaryenle gerçekleşen doğumu tercih etmelerini etkileyen en önemli faktör ise 195 yanıt (%41,6) ile normal doğuma göre daha kolay olması/normal doğum ağrısından korkma şeklindeydi (Tablo 4).

Tablo 4. Üniversite öğrencilerine göre kadınların doğum tercihlerini etkileyen faktörler

* Normal doğum tercih nedenleri (n:1233)	Sayı	%
Anne ve bebek için daha sağlıklı olacağını düşünmek	310	25,1
Bebeği hemen görebilme ve emzirebilmek	71	5,8
Doğal olduğu için	242	19,6
Doğum sonu iyileşme hızlı olduğundan	223	18,1
Anne-bebek bağlanması daha iyi olduğundan	111	9,0
Maliyeti düşük olduğu için	17	1,4
Ameliyatından korktuğu/Ameliyat izinin kalmasını istemediği için	83	6,7
Normal hayata adaptasyon daha hızlı olduğu için	176	14,3
*Sezaryenle gerçekleşen doğumu tercih nedenleri (n:469)		
Anne ve bebek için daha sağlıklı olduğu için	77	16,4
Normal doğuma göre daha kolay/ Doğum ağrısından korkma	195	41,6
Sağlık Problemi Olduğu İçin /doktor önerisi	129	27,5
Doğum tarihi önceden bilmek için	68	14,5

*Birden fazla yanıt. %'ler birden fazla yanıt sayısı (n) üzerinden hesaplanmıştır.

4. Tartışma

Literatürde anne ve bebek sağlığı için normal doğumun tercih edilmesi gerektiği, sağlık çalışanlarının eğitim sürecinde normal doğum felsefesini benimsemeleri, doğru tutumları kazanmaları ve anne adayını normal doğuma hazırlamaları gerektiği vurgulanmaktadır (Amanak ve Akdolun, 2013; Tektaş ve ark., 2018; Horasanlı ve Demirbaş, 2020; Öcal ve ark., 2022; Ünal Toprak ve Turan, 2023).

Çalışma bulgularına göre; öğrencilerin gelecekteki doğum şekli tercihinin %64,2 normal doğum olduğu görülmektedir. Literatürde sırasıyla doğum şekli tercihleri; Heidari ve Kohan (2015)'in çalışmasında ebelik öğrencilerinin %74,20'sinin ve hemşirelik öğrencilerinin %52,40'nın doğum şekli tercihlerinin normal doğum

olduğu görülmektedir. Palas Karaca ve Genç Koyucu (2015)'in çalışmasında ilk ve acil yardım öğrencilerinin %69,8'inin normal doğumu tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Kadioğlu ve Şahin (2019)'un çalışmasında öğrencilerin %59,2'sinin gelecekteki doğum şekli tercihinin normal doğum olduğu; Horasanlı ve Demirbaş (2020)'nin çalışmasında öğrencilerin %85,1'inin doğum şekli olarak normal doğumu; Vurgeç ve ark. (2021)'in çalışmasında kadınların %85,2'si kendileri, erkeklerin ise %89,1'i eşleri için gelecekte normal doğumu tercih edeceklerini; Saraf ve Bagga (2022)'nin çalışmasında 1. Sınıf tıp öğrencilerinin %69,3'ü, stajyer öğrencilerin %85,2'si; Öcal ve ark. (2022)'nin çalışmasında tıp fakültesi öğrencilerinin %93,4'ünün; Ünal Toprak ve Turan (2023)'ün çalışmasında ise hemşirelik öğrencilerinin %79,4'ünün gelecekte endikasyon bulunmaması halinde kendisi veya eşleri için normal doğumu tercih edeceklerini bildirmişlerdir. Literatürde yer alan bulgular incelendiğinde, katılımcıların gelecekte normal doğumu tercih etme oranlarının genel olarak bu çalışmada elde edilen oranlardan daha yüksek olduğu, bazı çalışmaların ise benzer sonuçlar ortaya koyduğu görülmektedir. Bu farklılığın, söz konusu çalışmaların katılımcılarının hemşirelik, ebelik ya da tıp fakültesi gibi doğumla ilgili kapsamlı eğitimlerin verildiği bölümlerde öğrenim gören öğrencilerden oluşmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Palas Karaca ve Genç Koyucu (2015)'in çalışmasının bu çalışmadaki sonuçlara yakın olmasının, her iki çalışmanın da sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerini kapsamıyla ilişkili olabileceği değerlendirilmektedir. Genel olarak, literatürdeki farklılıkların, öğrencilerin eğitim aldıkları bölümlere ve doğumla ilgili ders ya da eğitimlere katılıp katılmadıklarına bağlı olarak değişkenlik gösterebildiği söylenebilir.

Çalışmamızda öğrencilerin medeni durumu, anne eğitim düzeyi, doğuma yönelik bilgi/eğitim alma, öğrencilerin gördükleri doğum şekli, sosyal medyadan normal doğum videoları izleme, sosyal medyadan sezaryenle gerçekleşen doğum videoları izleme, isteğe bağlı sezaryen yapmayı isteme, annesinin kendisini doğurma şekli ve gelecekte düşünülen çocuk sayısı ile gelecekteki doğum şekli tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0,05$). Bu verilere göre öğrencilerin yarısından fazlasının (%64,2) gelecekte normal doğumu tercih edecekleri belirlenmiştir. Kadioğlu ve Şahin (2019) çalışmalarında, doğum ile ilgili eğitim alan öğrencilerin gelecekteki doğum tercihlerinin normal doğum olduğunu belirlemiştir. Aynı çalışmada öğrencilerin gelecekte istedikleri çocuk sayısı, annelerin doğum şekli, öğrencilerin yakın çevresindeki kadınların doğum şekilleri, daha önce normal doğum/sezaryenle gerçekleşen doğum yapan birinin yanında bulunma, sosyal medyadan normal doğuma/sezaryenle gerçekleşen doğuma yönelik videoların izlenmesi doğum şekli tercihinde etkili olmuştur. Sonuç olarak çalışmamızda olduğu gibi öğrencilerin gelecekte normal doğumu tercih edecekleri görülmüştür (Kadioğlu ve Şahin, 2019). Tektaş ve ark. (2018)'nin çalışmasında doğuma yönelik bilgisi/eğitimi olan öğrencilerin normal doğumu daha çok tercih edeceği, isteğe bağlı sezaryen yapılması gerektiğini düşünmeleri ve gördüğü doğum şekli gibi durumların doğum şekli tercihinde etkili olduğunu belirlemişlerdir (Tektaş ve ark., 2018). Çalışmamız literatür bulgularıyla benzerdir. Öğrencilerin ve sağlık çalışanlarının doğum şekline ilişkin tercihleri ve doğum hakkındaki bilgi ve tutumları, anne adaylarına verdikleri tavsiyeleri etkileyebilir (Amanak ve ark., 2013).

Çalışmamızda öğrencilere göre kadınların normal doğumu tercih etmelerini etkileyen en önemli faktörün (%25,1) anne ve bebek için sağlıklı olduğunu düşünmeleridir. Sezaryenle gerçekleşen doğumu tercih etmelerini etkileyen en önemli faktörün ise (%41,6) normal doğuma göre daha kolay olması/ normal doğum ağrısından korkmaları olabileceğini düşündükleri görülmüştür. Brezilya'da Sağlık Bilimleri ve Beşeri Bilimler lisans programlarında öğrenim gören öğrencileri kapsayan kesitsel bir çalışmada öğrencilerin %91,2'si normal doğumun "en iyi" (daha az riskli ve anne/bebek için daha faydalı) doğum şekli olduğunu, %75,5'i ise doğum şekli tercihinin normal doğum olacağını bildirmiştir (Knobel ve ark., 2016). Palas Karaca ve Genç Koyucu (2015)'nin çalışmasında öğrencilerin normal doğumun sağlıklı olduğunu (%39,2) ve doğum sonrası iyileşmenin daha kolay ve hızlı olduğunu düşündükleri için (%24,8) normal doğumu tercih edeceklerini belirlemişlerdir (Palas Karaca ve Genç Koyucu, 2015). Başka bir çalışmada öğrenciler normal doğumun tercih edilmesinde, anne için daha sağlıklı olması (%86,6), doğal olması (%83,4) ve doğum sonrası iyileşmenin kolay ve hızlı olması (%78) gibi nedenlerden dolayı tercih edildiğini düşündüklerini belirtmişlerdir (Tektaş ve ark., 2018). Horasanlı ve Demirbaş (2020) çalışmalarında öğrencilere göre kadınların normal doğumu tercih nedenlerinin başında anne için daha sağlıklı olacağı düşüncesi olduğunu, sezaryen ile doğumu tercih etme nedenlerinin başında ise doğum ağrısından korkma, bebek için daha sağlıklı olacağı düşüncesi olduğunu düşündüklerini belirlemiştir (Horasanlı ve Demirbaş, 2020). Ünal Toprak ve Turan (2023) çalışmalarında öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%88,9) anne ve fetüsün sağlık durumunun kadınların doğum tercihinin etkilediğini düşündüklerini bildirmiştir. Öcal ve ark. (2022)'nin çalışmasında kadınların normal doğumu tercih etme sebeplerinin anne ve bebek için daha sağlıklı bir doğum şekli olduğu düşüncesi (%92,1) olduğunu belirlemiştir. Literatürde olduğu gibi bu çalışmada da öğrenciler; kadınların normal doğumu tercih etmelerini etkileyen en önemli faktörün anne ve bebek için sağlıklı olduğunu düşünmeleridir. Sezaryenle gerçekleşen doğumu tercih etmelerini etkileyen en önemli faktörün ise normal doğuma göre daha kolay olması/ normal doğum ağrısından korkmaları olabileceğini düşünmeleridir. Çalışmamızın bulguları literatürle uyum göstermektedir.

5. Sonuç

Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu gelecekte normal doğumu tercih etmeyi planlamaktadır. Doğumla ilgili eğitim almış olmak, sosyal medya aracılığıyla doğum şekillerine dair içeriklere maruz kalmak, bireyin kendi doğum şekli, planladığı çocuk sayısı, medeni durumu, annesinin eğitim düzeyi ve gözlemlediği doğum deneyimleri gibi çeşitli bireysel ve çevresel faktörlerin, doğum tercihi üzerinde belirleyici rol oynadığı saptanmıştır. Ayrıca, öğrencilerin anne ve bebek sağlığı açısından normal doğumu en önemli etkenlerden biri olarak değerlendirmeleri, bu tercihi etkileyen bir diğer önemli unsur olarak öne çıkmaktadır. Eğitimli genç bireylerin ileride normal doğumu öncelikli seçenek olarak görmeleri, toplum sağlığı açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Bu doğrultuda, sağlık eğitimi verilen programlarda öğrenciler arasında bilgi paylaşımını teşvik etmek amacıyla akran eğitimi modellerinin uygulanması önerilmektedir. Ayrıca, sosyal medya platformlarında kamu spotları aracılığıyla doğum şekillerine, bu şekillerin avantaj ve risklerine, tıbbi gerekliliklerine ilişkin bilimsel ve görsel içeriklerin sunulması, toplumsal farkındalığın artırılmasına katkı sağlayacaktır. Normal doğum konusunda bilgi düzeyini yükseltmek amacıyla eğitim programlarına doğum süreci, doğum türleri ve doğum fizyolojisine dair daha kapsamlı ve içerikli derslerin eklenmesi ya da mevcut derslerde ilgili konulara daha fazla yer verilmesi önerilmektedir. Ayrıca öğrencilerin normal doğuma ilişkin bilgi, tutum ve tercihlerini derinlemesine inceleyen, farklı üniversiteler ve disiplinler arasında karşılaştırmalar yapılabilecek nitelikte geniş örneklemli araştırmalara gereksinim duyulmaktadır. Doğum tercihlerinin bilgiye dayalı biçimde şekillenebilmesi adına, doğum alanında çalışan sağlık profesyonellerinin rehberlik ve danışmanlık rollerinin güçlendirilmesi önem taşımaktadır. Aynı zamanda, doğuma ilişkin medya içeriklerinin öğrenciler üzerindeki etkileri göz önünde bulundurularak, bilimsel verilerle desteklenmiş, doğru ve güvenilir bilgilere erişimi kolaylaştıran materyallerin yaygınlaştırılmasını öneriyoruz.

Yazar Katkıları

Araştırma fikri: H.T.M.; Çalışmanın tasarımı: H.T.M.; Çalışma için verilerin toplanması: H.T.M, A.G.; Çalışma için veri analizi: H.T.M.; Çalışma için verilerin yorumlanması: H.T.M.; Makalenin hazırlanması: H.T.M, A.G.; Önemli entelektüel içerik için eleştirel olarak gözden geçirilmesi: H.T.M, A.G; Yayınlanacak versiyonun son onayı: H.T.M, A.G.

Teşekkür

Bitlis Eren Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu kız öğrencilerine katılımlarından dolayı teşekkür ederiz.

Çıkar Çatışması

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması yaşamadıklarını beyan etmişlerdir.

6. Kaynakça

Aksu, H., & Özsoy, S. (2015). Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin doğum şekli tercihleri ve etkileyen faktörler. *Sağlık Bilimleri Dergisi*, 24(1), 44-48. <https://doi.org/10.16919/bozoktip.605729>

Amanak, K., & Akdolun Balkaya, N. (2013). Ebelik bölümü öğrencilerinin doğal doğuma yönelik bilgi ve düşünceleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2, 169-192.

Bai, G., Korfage, IJ., Mautner, E., & Raat, H. (2019). Determinants of maternal health-related quality of life after childbirth: the generation r study. *Int J Environ Res Public Health*, 4;16 (18), 3231. <https://doi.org/10.3390/ijerph16183231>.

Betran, AP., Ye, J., Moller, AB., Souza, JP., & Zhang, J. (2021). Trends and projections of caesarean section rates: global and regional estimates. *BMJ Glob Health*, 6(6):e005671. <https://doi.org/10.1136/bmjgh-2021-005671>.

Coates, D., Thirukumar, P., Spear, V., Brown, G., & Henry, A. (2020). What are women's mode of birth preferences and why? A systematic scoping review. *Women Birth*, 33(4), 323-333. <https://doi.org/10.1016/j.wombi.2019.09.005>.

- Heidari, Z., & Kohan, S. (2015). The comparison of knowledge and attitude of midwifery and nursing students towards natural childbirth and caesarean section. *Journal of Midwifery and Reproductive Health*, 3, 437–43. <https://doi.org/10.22038/jmrh.2015.4513>.
- Horasanlı, JE., & Demirbaş, N. (2020). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin doğum tercihlerini etkileyen faktörler ve doğum eylemine bakış açıları nelerdir?. *Bozok Tıp Dergisi*, 10(4), 47-54. <https://doi.org/10.16919/bozoktip.605729>
- Jenabi, E., Khazaei, S., Bashirian, S., Aghababaei, S., & Matinnia, N. (2019). Reasons for elective cesarean section on maternal request: a systematic review. *J Matern Fetal Neonatal Med.*, 33(22):3867-3872. <https://doi.org/10.1080/14767058.2019.1587407>.
- Kadioğlu, M., & Hotun Sahin, N. (2019). Üniversite öğrencilerinin doğum şekline yönelik görüşleri, tercihleri ve etkileyen faktörler. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 5(2), 43-69.
- Kasai, KE., Nomura, RM., Benute, GR., de Lucia, MC., & Zugaib, M. (2010). Women's opinions about mode of birth in Brazil: a qualitative study in a public teaching hospital. *Midwifery*, 26, 319-26. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2008.08.001>.
- Kaymak, A. (2017). *The opinions of health sciences students regarding their birth TYPE style preference* (Master Thesis). Istanbul Medipol University, Institute of Health Sciences.
- Knobel, R., Takemoto, ML., Andreucci, CB., Docusse P, Jr., McKinley, DW., & Amaral, E. (2016). Factors associated with preference for vaginal birth among undergraduate students from southern Brazil. *Birth*, 43(3), 263-7. <https://doi.org/10.1111/birt.12235>.
- O'Brien, D., Casey, M., & Butler, MM. (2018). Women's experiences of exercising informed choices as expressed through their sense of self and relationships with others in Ireland: A participatory action research study. *Midwifery*, 65, 58-66. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2018.07.006>.
- Olza, I., Leahy-Warren, P., Benyamini, Y., Kazmierczak, M., Karlsdottir, SI., Spyridou, A., Crespo-Mirasol, E., Takács, L., Hall, PJ., Murphy, M., Jonsdottir, SS., Downe, S., Nieuwenhuijze, MJ. (2018). Women's psychological experiences of physiological childbirth: a meta-synthesis. *BMJ Open*, 18, 8(10):e020347. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2017-020347>.
- Opiyo, N., Kingdon, C., Oladapo, OT., Souza, JP., Vogel, JP., Bonet, M., Bucagu, M., Portela, A., McConville, F., Downe, S., Gülmezoglu, AM., & Betrán, AP. (2020). Non-clinical interventions to reduce unnecessary caesarean sections: WHO recommendations. *Bull World Health Organ*, 1;98(1):66-68. <https://doi.org/10.2471/BLT.19.236729>.
- Öcal, Z., Kaya, MS., & Bayiroğlu, F. (2022). Tıp fakültesi öğrencilerinin normal doğum ve sezaryen doğum hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *TSAD.*, 3(1), 1-19.
- Palas Karaca, P., & Genç, R. (2015). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda okuyan öğrencilerin doğum şekli tercihlerine yönelik düşüncelerinin belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 3(1), 1-8.

- Saraf, TS., & Bagga, RV. (2022). Cesarean section or normal vaginal delivery: A cross-sectional study of attitude of medical students. *Journal of Education and Health Promotion*, 11(1), 357. https://doi.org/10.4103/jehp.jehp_923_22.
- Sönmez, CI. & Sivaslıoğlu, AA. (2019). Gebe kadınların doğum şekli tercihi ve bunları etkileyen faktörler. *Konuralp Tıp Dergisi*, 11(3), 369-376. <https://doi.org/10.18521/kt.629706>
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2025). T.C. sağlık istatistikleri yılı 2023. <https://www.saglik.gov.tr/TR-84930/saglik-istatistikleri-yilliklari.html>, Erişim Tarihi: 22.07.2025
- Tektaş, E., Bozkurt, G., Ergin, E., & Sezgin S. (2018). Sağlık bilimleri fakültesinin doğum şekli tercihleri ve etkileyen faktörler. *Çukurova Tıp Dergisi*, 43, 63-69, <https://doi.org/10.17826/cumj.412655>.
- Tetik Metin, H., Akyiğit, E., Güzel, A., & Yigit, F. (2020). Hemşire ve ebelerin doğum şekli tercihlerinin incelenmesi; Bitlis örneği. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 6(2), 87-100.
- Ünal Toprak, F., & Turan, Z. (2023). Hemşirelik öğrencilerinin doğum inançları ile doğum tercihlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 6(2), 427-436. <https://doi.org/10.38108/ouhcd.1108757>.
- Vurgeç, BA., Köroğlu, CO., Yamurluklu, SB., Sürücü, ŞG. (2021). Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin gebelik öncesi doğum korkularını etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 14(4), 413- 422. <https://doi.org/10.46483/deuhfed.895696>
- Webb, R., Ayers, S., Bogaerts, A Jeličić, L., Pawlicka, P., Van Haeken, S., Uddin, N., Borg Xuereb, R., Uddin, N., Kolesnikova, N., & COST action CA18211:DEVOTION team. (2021). When birth is not as expected: a systematic review of the impact of a mismatch between expectations and experiences. *BMC Pregnancy Childbirth*, 21, 475. <https://doi.org/10.1186/s12884-021-03898-z>.
- WHO (2015). Department of Reproductive Health and Research, Sezaryen doğum Hızları ile ilgili DSÖ Açıklaması, World Health Organization 2015 WHO/RHR/15.02 from http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/161442/1/WHO_RHR_15.02_tur.pdf?ua=, erişim tarihi: 10.01.2025.